

Vergaderjaar 2025–2026

36 180

Doen waar Nederland goed in is – Strategie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Nr. 226

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 juli 2026

Graag licht ik in deze brief toe, hoe de samenwerking met diasporaorganisaties bijdraagt aan het bredere buitenlandbeleid van het kabinet. Diasporaorganisaties zijn onderdeel van het maatschappelijk middenveld en, waar dit past binnen de landspecifieke context, een belangrijke partner in de brede samenwerking vanuit wederzijds belang met het land van oorsprong. Met deze brief doe ik de toezegging van mijn voorganger gestand om te verkennen op welke wijze diaspora beter kunnen worden betrokken bij ontwikkeling van het land van herkomst.¹ Ook reageer ik op de motie met Kamerstuk 36 725 XVII, nr. 45 van de leden Ceder en Bamenga ten aanzien van Europese inzet voor een gezamenlijke diasporastrategie, waarin de bijdragen van diasporagemeenschappen structureel worden verankerd.

Diasporagemeenschappen kunnen actief bijdragen aan de ontwikkeling van hun land van herkomst door hun groeiende investeringscapaciteit, de uitwisseling van vaardigheden, transnationaal netwerk, en kennis, en het doneren van concrete goederen en geldovermakingen.² Deze remittances vormen vaak een belangrijke bron van investeringen en inkomsten voor de economie in een herkomstland. Diaspora-ondernemers kunnen ook een netwerk- en brugfunctie vervullen tussen Nederland en hun land van herkomst. Zij kunnen met hun kennis van zowel Nederland als het land van herkomst, en hun groeiende investeringscapaciteit een waardevolle bijdrage leveren aan de Nederlandse economie en aan duurzame economische ontwikkeling in onze partnerlanden. Het ondersteunen van de uitwisseling van vaardigheden en kennis is een van de primaire manieren waarop overheden van bestemmingslanden betrokkenheid van

¹ TZ202505-049 en TZ202507-026

² Verbonden en Veerkrachtig (Verwey-Jonker)

diaspora in ontwikkeling kunnen stimuleren.³ Effectieve interactie met diasporaorganisaties kan bijdragen aan verbeterde implementatie en initiatie van innovatieve oplossingen voor duurzame en inclusieve ontwikkeling.⁴ Echter, diasporagemeenschappen zijn niet uniform en de meerwaarde van diasporaprojecten voor duurzame ontwikkeling in het land van herkomst is sterk afhankelijk van de specifieke context, de organisatie van de groep, en individuele vaardigheden van de implementerende organisatie.⁵ Diasporaorganisaties en diaspora-ondernemers zijn daarom een belangrijke actor binnen het brede maatschappelijk middenveld, private sector ontwikkeling, en internationaal verdienvermogen, maar geen geïsoleerde partner van het buitenlandbeleid.⁶

Door het brede netwerk van diasporaorganisaties heeft deze groep vaak meer directe toegang tot lokale gemeenschappen in het land van herkomst dan andere maatschappelijke organisaties. Diasporaorganisaties bieden hiermee een extra bron van informatie en kennis. Deze kennis en hun netwerk kan echter ook beperkt zijn tot bepaalde politieke stromingen binnen het land van herkomst. Samenwerking met diasporaorganisaties als partner voor ontwikkeling biedt daarom kennisvoordelen, maar kent ook mogelijke risico's van ongewenste inmenging van buitenlands diasporabeleid en/of oververtegenwoordiging van bepaalde groepen die de onpartijdigheid van het ontwikkelingsbeleid kunnen ondermijnen.⁷ Deze risico's worden zorgvuldig afgewogen bij het aangaan van samenwerking met diasporaorganisaties. In (post-) oorlogs-/conflictgebieden zoals de Grote Merenregio, Syrië, en Oekraïne kan het bijvoorbeeld waardevol zijn om het gesprek aan te gaan met diasporaorganisaties over kansen voor diasporabijdragen aan wederopbouw en ontwikkeling.

In 2015 is op basis van uitgebreide evaluatie door mijn voorganger gekozen af te stappen van structurele financiering van vaste diasporabetrokkenheid bij ontwikkeling door programmering in herkomstlanden wegens gebrek aan effectiviteit, duurzaamheid en efficiëntie van diaspora-ondernemersschapsprojecten.⁸ Conclusie van het rapport was dat ondernemingsvaardigheden en aansluiting bij de lokale context leidend zijn voor duurzame resultaten in ontwikkelingslanden, niet de afkomst van de aanvrager. Daarnaast liet de evaluatie zien dat de verwachting omtrent het vermogen om in te spelen op de lokale economische, sociaal-culturele en politieke realiteit door diaspora-ondernemers was overschat en dat het vertalen van opgedane kennis een uitdaging was. Tegelijkertijd wijst de evaluatie op de versterkende werking van teleurstellingen wegens beperkte effectiviteit van diaspora-initiatieven op bestaande negatieve percepties van terugkerende ondernemers.

Leidraad sindsdien is, waar opportuun en passend in de landspecifieke context wordt met diasporaorganisaties samengewerkt als belangrijk onderdeel van de algehele betrokkenheid van ondernemers en van het brede maatschappelijk middenveld. Als onderdeel van het maatschappelijk middenveld hebben diasporaorganisaties toegang tot subsidies onder verschillende beleidskaders, zoals binnen de instrumenten van het

³ Destination-Country Policies to Foster Diaspora Engagement in Development (Migration Policy Institute)

⁴ Diasporas in action: strengthening trust, unlocking resources, advancing the nexus (IOM); Diaspora Inclusion in the Dutch Development Agenda (Magendane and Goris, The Broker). Connecting Diaspora for Development (CD4D2) final report (Cleton and Vanore, 2023); Nederland droeg tussen 2016 en 2023 bij aan kennisuitwisseling door experts uit diasporagroepen via tijdelijke projecten in het land van herkomst met het CD4D(2) project.

⁵ Kamerstuk 33 625, nr. 287

⁶ Kamerstuk 34 952, nr. 1 en Kamerstuk 36 180, nr. 168

⁷ Verwey Jonker: Verbonden en Veerkrachtig

⁸ Kamerstuk 33 625, nr. 287

Focus-beleidskader (2026–2030). In CivicFocus, het programma voor de versterking van particuliere ontwikkelingsinitiatieven dat begin 2026 van start is gegaan, wordt met extra aandacht gekeken naar initiatieven van onder andere diasporaorganisaties. Het aantal diasporaorganisaties dat hiervan gebruik maakt wordt ook gemonitord.⁹ Gezien de brugfunctie van diaspora-ondernemers nodigt het kabinet diaspora-ondernemers uit om aan te sluiten bij het bestaande Nederlandse private sector development en handelsinstrumentarium. Dit staat open voor alle Nederlandse ondernemers, ook diaspora-ondernemers. De toegankelijkheid van deze instrumenten wordt voortdurend geëvalueerd en mogelijkheden voor verbetering verkend.

Ook op Europees niveau wordt ingezet op het verbinden, coördineren, en formaliseren van diaspora-inzet en organisaties. Hierin speelt de Europese Commissie een proactieve en faciliterende rol door een pan-Europees diasporaplatform te initiëren en het gesprek met lidstaten te faciliteren. De European Union Global Diaspora Facility (EUDiF) is het vlaggenschip waarmee de Europese Unie bijdragen van diasporaorganisaties aan ontwikkeling ondersteunt.¹⁰ Samenwerking met diaspora is in het verleden vaak gefragmenteerd geweest met voornamelijk bilaterale initiatieven. Binnen dit project worden diasporaorganisaties in Europa en landen van herkomst verbonden en ondersteund om effectiever samen te werken. Daarnaast draagt het partnerschap bij aan het bevorderen van kennisontwikkeling en de dialoog over het betrekken van diasporaorganisaties. EUDiF biedt een directe mogelijkheid om de bijdrage van diaspora-initiatieven aan ontwikkeling, waaronder diasporaorganisaties gevestigd in Nederland¹¹, in Europees verband te stimuleren en institutionaliseert deze bijdrage op Europees niveau in plaats van gefragmenteerd over lidstaten. Deelname van een Nederlandse diasporaorganisatie aan EUDiF illustreert dat diasporaorganisaties niet alleen nationale maatschappelijke actoren zijn, maar ook bijdragen aan Europese ontwikkelingsdoelstellingen.

Verder vond eind 2025 de jaarlijkse Europese diasporaconferentie plaats in Brussel, waar lidstaten inclusief Nederland en de Europese Commissie in gesprek gingen om prioriteiten en doelstellingen met betrekking tot diaspora-inzet uit te wisselen. Nederland ondersteunt de Commissie bij de voortzetting en ontwikkeling van de Europese strategie met betrekking tot diaspora aansluitend op de prioriteiten binnen het Europese migratie- en asielpact en van het Franse voorzitterschap van de G7 zoals besproken tijdens de recente Evian top: brede partnerschappen met landen buiten de EU en een hernieuwde aanpak tot ontwikkelingsfinanciering, inclusief mobiliseren van private investeringen.

De Minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
S.W. Sjoerdsma

⁹ Conform toezegging (TZ202503-104) aan het lid Bamenga tijdens het commissiedebat over de situatie in Soedan en de DRC d.d. 25 maart 2025. Kamerstuk 36 180, nr. 168

¹⁰ EUDiF legt de nadruk op het centreren van diaspora inzet voor ontwikkeling, capaciteitsopbouw, en subsidies voor diasporaorganisaties.

¹¹ Op dit moment ontvangt stichting Microprojects, gevestigd in Nederland, steun binnen EUDiF. Dit initiatief draagt bij aan de verbetering van moederzorg via structurele en duurzame investering in de gezondheidszorg in Burundi.